

ANY II.

Barcelona 4 de Desembre de 1892.

NÚM. 49.

LO SR. NOCEDAL A BARCELONA

II

Des de que pesa sobre nostras flacas espatllas la càrrega d' aquest periòdich, duàs vegadas hem hagut d' ocuparnos en l' intent de donar la mida justa de la importancia y significació que, per la vida de las doctrinas regionalistas, tenen los actes de propaganda d' aytals ideas realisats pe 'ls representants mes ó menys *ilustres* que 'ns han vingut dels sanhedrins polítichs ab residència á Madrid.

Al refer, per tercera vegada, la tasca, podríam reproduhir las conclusions que estamparem al tractar de las manifestacions regionalistas aquí fetas pe 'ls Srs. Salmeron y Azcárate, d' una part, y d' altra, pe 'l Sr. Mella. Per que es aquesta una de las virtuts dels regionalistas: que abraçats á la sola bandera, mes que política, patriòtica, del deslliurament de las forçes regionals que empressona y adultera la estreta argolla del uniformisme, están á tal distancia de tots los partits que 's mouen y barallan per las qüestions polítichs, que á tots ab la mateixa serenitat podem judicarlos.

Donant, donchs, per repetidas aquí las observacions generals fetas en los articles que dedicarem als polítichs mes amunt anomenats, par-

lém ara breument de lo que importan al regionalisme lo partit que 'l Sr. Nocedal capitaneja y las manifestacions aquí per ell fetas, en lo que toca al Regionalisme.

Lo partit integrista es fonamentalment afecte á la tradició. *Ergo* es... ¿Qué?... Regionalista, ó fuerista, diuen alguns. La conclusió certament no lliga ab la premisa; puix la paraula tradició te un sentit tan extens, y tan vago, per consegüent, que, lo mateix que la pretinguda, podria originar altrás conclusions.

Mes no renyim per poca cosa, suposém que 'l tradicionalisme dels integristas se retrotrau no mes á la Espanya regida *fueristament*. Y suposémo axís, per que axís ho donan ells á entendre, ab la denominació de *fueristas* que se aplican.

Mes heusaquí que, feta aquesta suposició, ja entrém dins lo camí de nostra crítica. Perque aquest nom de *fueristas* y aquesta dominació de *fueros*, eternament en boca d' íntegros y de carlins, ja es prou per judicar del regionalisme de uns y d' altres, y per motivar la conclusió de que cap dels dos anomenats partits ha ben entés lo que es axó del regionalisme.

Lo regionalisme dels catalans reclama drets otorgats per Deu, mediant la naturalesa y formulats per la Historia, mediant pactes y tractates que degueren ser sagrats; may mendica

de ningú 'l restabliment d' una gracia. Exigeix lo propi, no demana lo enmatllevat.

Mes, fugim d' apriorismes, y vejám los fets.

Lo partit integrista, que pretén de regionalista, publica á Catalunya un regular nombre de periódichs. Tots los que nosaltres conexém, es á dir, sinó tots los que publica, al menys los mes importants, están redactats en llengua no catalana.

¿Qué entenen per regionalisme uns catalans que tan pobre zel demostran per l' enaltiment, conreu y manteniment de la llengua de la patria, quan la llengua es la base mes ferma de la constitució nacional d' un poble, l' eix de la roda de totas sas energías personals, l' arca-santa de sas virtuts socials, y la mes certa penyora de la restauració esperancada?

Es que, se 'm dirá, aquests periódichs s' escriuen per tota Espanya. No trobo la rahó sòlida del tot; però passémhi. Y llavoras fixarém la atenció en los fets circumscrius á la vida local catalana, y trobarém que, si be en algunas ocasions de certa solemnitat, lo partit integrista catalá ha fet ús de nostra llengua en sos documents—y d' axó l' hem aquí mateix alabat—se pot duptar de la sinceritat complerta, ó al menys general entre 'ls solidaris de tals actes, quan en altrás ocasions de menys compromís, però ensemps de caràcter mes familiar, com si no s' hagués tingut en compte la consigna, s' han oblidat de pagar tribut á la llengua catalana, redactant en castellá fins las esquelas de convit per un acte celebrador á Barcelona.

Aquesta desconsideració á la llengua de la patria es la demostració mes patent del errat concepte que 'l partit integrista te dels sentiments y aspiracions englobats en la idea regionalista.

Mes no 'ns cal esforçarnos gayre en probar lo poch que en regionalisme entén lo partit integrista. Per que ab mes autoritat que nosaltres ho diuen los dos mes conspícuos personatjes que te 'l partit: lo Dr. Sardá y Salvany y D. Ramon Nocedal.

Cada hu d' ells ho ha dit á la seva manera, axó sí.

Lo Dr. Sardá ara mateix acaba de dirho: parla en lo darrer número de sa celebrada y religiosa *Revista Popular* del discurs del regionalista gallego Dr. Brañas, y confessa que ell, en materia

de regionalisme hi es un *profano ó poco menos*. Y advertexis que 'l Dr. Sardá, entre altrás virtuts, te la de parlar ab sinceritat ingénua, sense falsas y tontas modestias.

En Nocedal ho ha dit d' una altra manera. Ho va dir en son discurs polítich del Palau de Ciencias; ho va dir quan en aquell discurs, que de curt no peca, va dedicar al regionalisme un petit período; un período que imprés no contarà duas dotzenas de ratillas. Y en ell no atrevintse, de segur, á exposar solucions prácticas, se limitá á conquerir una bona cullita d' aplausos oferintse com á defensor dels *fueros españoles*.

Com á regionalista duas cosas hem d' agra-hirli al Sr. Nocedal de la seva campanya á Barcelona. Primera y principal que prediqués la necessitat del imperi de la doctrina cristiana en la societat, puix com á catalans hem de creure y creyém fermament que la restauració de la patria ha d' operarse sobre la base de la restauració de las creencias católicas. Y segona, que, no fos sinó de passada, llancés son anatema contra la constitució política espanyola basada en lo despotisme centralista, y exaltés los sentiments d' amor á las antigas llibertats y franquesas dels pobles. Axó últim li agra-him, per que ja que, desgraciadament, se fa mes cabal d' un bon período oratori que d' un pensament profund expressat sense moviments de nirvis y sense rebulls de sanch, val mes pel pervenir de nostras idees que aquest período oratori cante las glorias de nostras esperanças, que no que las deprimís ó las menyspreés. Del mal lo menos.

Y al posar punt final á aquesta materia volém que conste que reprobám, pel bon nom de Barcelona, lo trist espectacle que donaren, ab sas repugnants escomesas contra 'l Sr. Nocedal, una colla de... valents, que, de segur, no eran pas catalans.

N. VERDAGUER CALLÍS.

REGIONALISME Á ITALIA

També á Italia, contra lo que podria creure 'l públich poch enterat, existeix un teatre regional, ó *dialectal* com diuen allá, ufanós y fecond. Ja recordan los habituals concurrents á las funcions d' En Novelli en sa campanya del Lirich cert quadro de costums

marineras, escrit en dialecte Napolità, que era una verdadera delícia.

Tanta ufana te 'l teatre dialectal á Italia que un crítich italiá, 'l crítich de la *Nuova Antologia*, la primera revista de Italia, assegura que en las obras d'aquell, y no en las del teatre italiá propiament dit, se troba 'l teatre original y propi, no essent las del últim, mes que mitjá, sinó una trista imitació de modelos estrangers, açó es, francesos, sens vida, sens caràcter y sens força. Productes artificials que no 's nodrexen de la sava saniosa de la observació directa y atenta de la societat ambient.

En lo teatre regional ó dialectal succeheix tot al revés. La materia dramática es arrancada de primera ma y en viu de la veta popular, y guarda intacte 'l preciós metall de la realitat vivent. Tipos y costums presas d'*après nature* y portats á la escena tal com en la escena popular se manifestan y produhexen, donan á las obras del teatre regional segell propi y verdaderament italiá.

El crítich de la *Nuova Antologia* lamenta aquesta tendencia particularista y local dels dramaturgs italians de la millor soca, però confessa que per mal del art propiament italiá fins ara duhen aventatje 'ls observadors y pintors de la vida regional.—J. S.

REVISTA DRAMÁTICA

TEATRE CATALÁ

ROMEA

L' *Infern á casa*.—Drama en tres actes de D. Frederich Soler.

Un quadro interessant y vivent, una acció eminentment representable, una comedia d' En Pitarra. Axó es «L' *Infern á casa*».

Pe 'ls que conexen la manera y 'l procediment d' aquest fecond autor, ja es prou lo dit; ells sens véurel sabrán que hi falta consistencia en l' argument y que á voltas lo diálech cau en lo vulgarisme.

Pe 'ls que de tart en tart assistexen al Teatre Catalá, afegirém quatre mots.

L' argument d' aquest drama está pres d' un dels assumptos mes tractats en las taulas; la odiositat de la sogra. No 's cregue per axó que falte originalitat á la producció. La novetat sorprén en varias situacions y sobre tot en la trama escénica.

Se tracta d' un matrimoni jove que s' estima de debó y ab qual companyia viuen sa filla de 14 anys y la mare de la esposa. La primera es la providencia de la casa; la segona l' *infern*. Una volta presentada per l' autor la discusió doméstica que amaina de moment l' intercessió de la filla, 's recrudeix al veures obligat l' espós á amagar en sa casa á una amiga de familia que busca en ella un refugi y protecció pe 'l seu marit

perseguit per conspiració militar. La sogra y 'l marit lluytan per captarse quiscun la muller, l' una ab sentimentalismes y l' altre ab l' autoritat de sa persona, posant fi á tot la intervenció de la joveneta que 's decanta pe 'l costat del pare y culpa á la seva ávia de la discordia. La sogra surt de casa y s' acaba la funció.

L' argument no es vell per mes que ho siga l' assumpto. Però no podém convèncerns en lo primer acte, de que se 'n vagen al ball las senyoras; en lo segon, de la resignació dels personatjes y de la tranquil·litat de la escena en lo moment álgid del drama; en lo tercer, de que 's valgue 'l poeta de dos elements de desenllás: lo motiu de la ocultació de la forastera y la intercessió empeltada de nou é inverossímil de la filla.

Apart d' axó, tot va be; 'l caràcter d' Evaristo, magnífich; lo de Idia (l' esposa) simpátich y verdader. Lo criat molt catalá, D.ª Remey (la sogra) y 'l Sr. Soldevila un xich convencionals. La dicció, fácil, plena de vida y adecuada.

Felicitám una volta mes al Sr. Soler.

Qui.... compra maduxas....—Pessa en un acte de Don Emili Vilanova.

«Heu vist «Qui compra maduxas»? No? Aneuhi. No heu vist may una enfilall de frases, insults y humoradas més cómicas ni tan catalanas.

No heu vist may dos municipals de Barcelona mes ben caracterisats y mes diferents, un fideuer.... mes fideuer, y unas donas tan desvergonyidas.

Ilástima que aquestas vengan maduxas, (las protagonistas) per que per nosaltres En Vilanova las ha tret de la pesqueteria y no del *hort y vinyet*.

Ilástima que las situacions se perllonguen; ilástima que 'l quadro degeneri en «disparate cómico burlesco dramático» al aparéixer aquell suplent de sereno; per que lo demás es model en lo genre.

Anéuhi

Ll. S.

TARDOR

Groga va cayent la fulla,
xiula 'l vent als finestrans,
y fredolich allá al cel
espantat brilla lo sol.

L' aureneta 's despedeix
de son bell niuet d' amor
y la tórtola soliu
del perfumat ombril bosch.

Ja n' es fora lo puput,
ja no canta 'l rossinyol,
y 'ls pinsans arramadats
arriban, junt ab lo tort.

Tot dona l' últim adeu;
y la natura s' adorm,

com si s' acabás la vida,
com si finís ja lo mon.

—Jo també sento tristesa
sens aucells y sense flors;
anyorant lo bell istiu,
sento lo fret dins del cor.

EMILI PASCUAL.

QUADRET

En mitj d' un cel de grana
lo sol se 'n vá á la posta; la campana
lo *Angelus* senyala ab veu sonora;
ja no 's sent dintre 'l bosch l' au cantadora
y passa tot xiulant la tramontana.

Lo jornalier, havent finit sa feyna,
ja dextra cansat l' eyna
y se 'n torna content á la masia;
que allí, com cada dia,
acomodats vora la llar sagrada
l' espera ab alegria la maynada
y sa volguda esposa,
que com los altres jorns lo reb gojosa.

Y mentres que la fosca ja envolcalla
tant lo plá com la serra,
y cuberta ab son vel s' adorm la terra,
els conta la rondalla
davant la flama ardenta que brilleja
y en giragonsas s' alça... y llengoteja.

Y benehint lo pá de cada dia
sopan en mitj del goig y l' alegria,...
després se 'n van al llit... Y per la plana
segueix lo seu camí la tramontana.

JOSEPH MORATÓ Y GRAU.

Girona, desembre de 1892.

SENYOR DON LLUCH LLACH

Llich, Octubre de 1892.

Renoy de Llach, quina alegria 'm donares al saber
que 't feyas dels del art de la ploma, mes al veure que
t' allistavas com á rondallayre, de moment me vingueren
ganas de riure. Home, tócala, visca Deu! com mes
serém mes riurém.

Veig que vas á explotar lo filó de las bruxas. Oh! quin negoci mes bonich y mes rodó! d' axó se 'n diu
tenir lletra menuda. Mira, ací dalt, al lloch del Llich,
se n' hi aplegan tals voladas que 'ls dissaptes cap al
vespre tapan lo cel; no s' hi pot viure. Se coneix que
'l mon va malament, per tal motiu prosperan tant.

T' asseguro que has tingut talent, tothom llegirá 'ls
teus articles, fins algún confrare 'n copiará troços es-
cullits, no t' exposas á tenir mals de caps ni disgustos
propis del ofici, però sí á ser mal mirat y tornarte
sech com un misto si alguna bruxa, t' arreplega pe 'l
seu compte.

Jo si que passo mals ratos! Per poderosas rahons de
Estat que per ara no cal fer públicas, á la viva força
me veig obligat á tractar una materia que fa fástich.
Com tots los periodistas, fico 'l nas en totas las qües-
tions sense enténdrehi futil-la; fins algunas vegadas
tinch entrevistas ab en Sagasta alló que ara 'n diuen
interview, parlo d' en Carnestoltas, d' en Peral d' en
Pantorrillas de Valencia ab la matexa serenitat que si
parlés del pla Guillem.

Peró renoy; quins apuros passém los periodistas se-
rios! L' altre dia ho deya á la xicota, si tenia deu du-
ros diaris, penjava 'ls hàbits á la figuera. Si no fos...
Cal n' hi ha un tip...

Figúrat qu' ací dalt també fem un periódich. Oh! res;
nos divertim una colla ponderant las excelencias de la
situació y 'l director de la máquina, lo polítich mes
llest de la rodalia que 'n dona onze á acabar dotze al
mateix Caprivi, per certs motius reservats que jo res-
pecto, m' encarregá la confecció del número que de-
via sortir per la festa major, diada de Sant Farriol pa-
tró de la comarca. Se tractava d' un exemplar impor-
tant, las condicions principals consistian en que una
poesia clássica, de sabor local, adornés la primera
plana, que aniria ab orla policromada, impresa en la
capital de la provincia.

Quin número! ja 'l somniava; l' article de *fondo* mes
fondo que un pou, las gacetillas fetas per mi y mos
companys; á mi 'm convenia estar be ab l' arcalde,
per lo que veurás, y pensava posarlo sobre 'ls núvols,
ab motiu d' haver fet pintar de blau la casa de la vila,
y sobre las estrellas á altrás personalitats encara mes
enlayradas, me n' anava pe 'ls espays imaginaris, re-
petia á cada moment la paraula indispensable *fin de*
siècle y terminava per un *omnia saecula saeculorum*,
amen.

Vetaquí que jo, carregat de bons intents, me 'n salto
á trobar un amich meu que es de l' olla, l' arcalde ho-
me, l' arcalde, es un poeta de primera, se 'n desampa-
lega al indret, al revés, per davant y per darrera, des-
pert y dormint, de totas maneras, per axó 'l festejava
fentli la gara gara.

Quedarem entesos; un dia de gloria per la comarca;
lo estanquer de dalt, en *Gonzalez*, l' empleat de la
Aduana, en *Quimeno* y l' escrivent en *Perico de los Pa-
lotes* se moririan de rabia.

Dos dias abans me 'n vaig á cercar la poesia.

—No la he poguda acabar, me respongué 'l poeta,
mirantme que feya llástima, un xich commogut, ab
unas ulleras fins al elatell, sense color.

Y donchs com ho faré? Si no 'm traus del apuro,
m' enfonso per sempre mes, ¿no veus lo compromís?

—Mira, tres vegadas he pres la ploma avuy y tres vegadas l' hauria picolada, *ter limen tetigi ter sum revocatus*, que segons entenich vol dir, tres vegadas he tocat la llima y tres vegadas m' hi esgarapat.

—Peró, que 't passa?

—Casi res, ja ho veurás; vas depressa?

—No.

—Donchs seu y fuma, y m' allargá la petaca.

Ni temps de cloure 'l cigarro. Pom! Ave María puríssima! semblava que esbadallessen la porta...

—Que es axó? vaig preguntar.

—Oh! pren paciència. Y en aquell moment entra la criada.

—Hi ha la dona d' en Tóful, díu que passant per sota la finestra de na Refilada, li han buydat pe 'l clatell una platada de no se qué, que l' ha posada com sanch y fetje.

—Dígali que entri, feu lo meu amich.

Entra la Tófol, que te 'l tel ben trencat, y allá 's despatxá contra la Refilada, contra las flors que tenia á la finestra, contra l' agutzil, contra l' arcalde y contra tothom, que l' asseguro n' hi havia per sucarhi pa.

L' amich poeta se la tragué del davant ab bonas paraulas y encara sort, per que ben segur que no arribava á la cantonada que ja entra la Refilada, sense trucar, per que havia trobat la porta oberta, y comença descapdellarse contra la Tófol, per que li havia dit tot lo que li vingué á la boca, y tal humor portava que, si per desgracia s' arriban á trobar juntes, s' agardifan.

L' arcalde li digué que denunciés lo fet al jutje municipal si volia y 'ns dexés en pau.

Marxá; y no deuria haver baxat la escala, que sento altra tabanada. Obra la minyona y anuncia al sargento de carrabiners.

—Que entri

Entrá á demanar un bagatge per que li portés el feto á Ribas, l' havian traslladat á Galicia y havia de marxar l' endemà.

Vegi si troba en Lindoy y diguili qui miri á qui toca anarhi.

—*Corriente y muchas gracias, y si se le ofrece á usted cualquier cosa pa el cabo Finisterre, mandar.*

—Gracias, que li probi.

Fora 'l carrabiner, diguí al meu amich:

—Ja veig per que no fas los versos. Adeu que 't destorbo. Tornaré demà.

Home, no te 'n vagis si vols veure cosa bona, que axó no ha estat res. Séu y fuma, espera que vinga en Lindoy.

Efectivament, després de mitja dotzena de truchs á la porta, donats per altrats tantas personas que duyan altres tants recados del calendar de sobre dits, entrá en Lindoy.

Has de saber, amich Lluch, que en Lindoy fa de tot, d' agutzil, de sereno, de missatjer y de tots quants emplejos pot haverhi en un poble, inclús lo de cam-

paner, y que entre ell, la seva dona y un xaval que te de dotze anys, los desempenyan bastant á satisfacció.

—Hola, Lindoy, que hi ha de nou, digué l' arcalde, al véurel entrar acalorat y fregantse 'l suhor.

—Massa que hi ha, si axó dura 'ns farán traure 'l fetje per la boca. Ja sab lo de la Refilada y la Tófol?

—Si, han vingut totes dues no fa gayre.

—Es que ara mateix las he trobadas que anavan á grapats davant de ca 'l Bolero y s' hi ha fet tal rotllo de gent que espantava, ningú ha estat bó per despartirlas, jo ho he probat y m' ha surtit en Tófol bravatejant que dexés estar la seva dona, que jo era un... que se jo lo que m' ha dit. He posat la munta á la Xana, per que no havia escombrat lo carrer. Lo noy cisteller, nadava á la gorga de la Rovira, lo volia pendre y se 's plantat á córrer, però ja 'l trobaré. La quitxalla ha embussat lo canó de la font de plaça; al Espinet se li ha mort un bou de mala mort y 'l Catxo li vol comprar pera vendrel per bó demà passat; al estanch no hi ha sellos ni paquetillas; á n' en Vadó de la Sila li ha vingut un mal que sembla 'l cólera; lo rellotje del campanar torna anar coix; lo carro d' en Ranocho, ha fet caure las paellas del paroler gabaig; aquell gos mort, diu que encara es á la vora de la carretera, que la pudó empastifa...

—Adeu y dispensa, ja tornaré demà, vaig dir jo á l' arcalde al sentir aquesta abrumadora lletania de incongruencies.

Tot baxant l' escala en pujavan una colla de desesperats, parlavan del fanch y de la pudó y de no se quantas cosas, al véurels vaig dir entre mí, adeu versos.

L' endemà hi vaig tornar y una professó verdadera obstruia la escala.

Ho veus, Lluch? lo diari exi sense poesia.

Per que no 'm torni trobar en semblants apuros, he començat á fer versos, vull fer un poema de setze cants, serà 'l primer que donaré á llum, faig passar l' héroe enrabanat per la vall de Bianya des de las fangueras de Clocalou als turons de Capsacosta; hi haurá un cant dedicat al teu poble. Axó s' allarga massa. A reveure.

Ton amich: Un llech del lloch de Llich.

(Del Olotí.)

MOVIMENT REGIONALISTA

Alguns entusiastas catalanistas de Sabadell, ab lo propòsit d' enviar al coratjós y sabi propagador del Regionalisme á Galicia, don Alfret Brañas, un testimoni d' afecte y de solidaritat per la hermosa y valenta defensa que 'l citat catedràtic va fer en l' acte acadèmic de la inaugural de la Universitat Composte

lana, han fet imprimir en un pergamí un notable missatge, redactat ab eloqüent entussiasme, é imprés á varis colors, y que, ab las firmas dels adherents, que serán moltes, s' enviará al nomenat distingidíssim company de causa en la regió gallega.

..

Diumenge 's celebrá á Sabadell una festa que dexará bon recort en la població, y que alcançá importancia com á acte catalanista. Trobantse accidentalment á Sabadell lo Director de la Sucursal del Banch de dita ciutat á Buenos Aires, don Pere Llonch, lo «Centre Catalá» prengué la iniciativa d' organisar un dinar d' obsequi al citat honorable compatrici, ja pròxim á retornar á la República Argentina. Tals son las simpatías que 'l Sr. Llonch te guanyadas en sa ciutat nadiua, y de tanta consideració gosa l' expressat «Centre» que á la iniciativa d' aquest respongué lo bo y millor de la important població. Aixís es que 'l dinar resultá un acontexement. Y cal notar, que, quan ab los espatechs del xampany arribá la hora de las expansions, aquella reunió 's convertí en una entussiasa manifestació d' amor á las ideas regionalistas. Lo millor entre la triada concurrencia contribuí al hermós tribut, que agraírá la patria catalana si la práctica no contradiu després lo que dictá á molts la ingenuitat del cor. Aixís sia.

..

No 'ns equivocarem pas quan, retornats de la solemne inaugural del «Centre Catalá» de Vilafranca, deyam que 'l Catalanisme havia fet bona entrada en la bella capital del Panadés. Diariament arriban á nosaltres bonicas noves del esperit que anima als catalanistas vilafranquins y de las conquestas que logra son amor á Catalunya. Una de las probas mes eloqüents de lo que van guanyant en ella 'ls ideals catalanistas, es l' acort que ha pres son Ajuntament de posar en catalá los rétols d' alguns carrers y plaças de la vila. Y no ho dihem per la importancia intrínseca del fet, sinó atenent á lo que axó suposa, tenint en compte que dit Ajuntament no està pas constituït pe 'ls catalanistas.

..

En lo «Centre Excursionista de Catalunya» doná D. Manuel Rocamora, lo dijous al vespre, una conferencia qual objecte era donar á conéixer son primer drama titolat *La Dama de Reus*.

Sempre 'ns ha semblat que aquestas lectures prèvias davant d' un públich mes ó menys extens, perjudican á la obra dramática que n' es objecte; no obstant, quan no 's tracta d' una lectura, sinó d' una exposició de la historia íntima de l' acció y de son desenrotll dramátich feta per son mateix autor, allavors, lluny de perjudicarla, la afavoreix, tant mes quant ve á la reunió lo nou drama, com lo del Sr. Rocamora, ab la casi seguretat de ésser posat en escena en breu termini per la companyia de Romea.

L' acció passa en temps de la guerra dels segadors, en ple camp de Tarragona, quan las tropas castellanas cometeren las atrocitats de Cambrils. Se basa en la cançó popular que porta 'l nom del drama y si be se 'n separa en punts accidentals, lo mateix argument justifica la diferencia de criteri que hi ha entre l' autor anònim de la cançó y l' autor del drama.

Aquest está escrit en prosa molt llimada y algunas de las escenas que llegí 'l Sr. Rocamora foren aplaudidas per la distingida concurrencia que acudi al Centre del carrer del Paradis.

Per nostra part desitjám de veras que 'l senyor Rocamora obtinga, quan l' obra 's represente, un éxit complert, pera que puga desenrotllar sas facultats d' autor dramátich que 's revelan ben bé en *La Dama de Reus*.

..

Hem rebut lo número 2 del periódich ECOS DE GALICIA, que 's publica á Puerto Rico, y es órgue del «Centro-Gallego». Conegut l' ardor patriótich que á dit «Centre» anima, y recordant la molta estima ab que te als bons patricis de Galicia que en ella lluytan sots la bandera regionalista, es d' esperar que 'l nou periódich, será un decidit defensor de nostras patrióticas doctrinas.

..

En la «Lliga de Catalunya» fou donada 'l dissapte de l' altra setmana la segona conferencia sobre la gestió administrativa del Ajuntament d' aquesta ciutat. Encarregat d' ella D. Francisco Permanyer, exposá una llarga tanda de datos justificatius del desmanech que ha regnat á Casa de la Ciutat. Lo President de la «Lliga» D. Ferrán Alsina, posá terme al important acte, ab un discurs valent, que fou aplaudit, com la conferencia del Sr. Permanyer.

..

De Las Cuatre Barras de Vilafranca: «Hem tingut el gust de veure l' hermós missal que l' Excm. é il·lustríssim Doctor Morgades, Bisbe de Vich, ha regalat á la iglesia parroquial de Santa Maria de nostra població, com, á recort de missa nova de Mossen Manuel Bargunyó que, com es sabut, apadriná.

Dit regalo te una bona qualitat per los que 'ns alegrem de veure realçada nostra llengua materna, y aquesta es la dedicatoria que está redactada en nostra parla.

En veritat no esperavam menys del que, entre tots els Bisbes de Catalunya, dona probas d' ésser el mes bon catalá.»

..

Dissapte passat lo «Centre Excursionista de Catalunya» celebrá lo 16e aniversari de sa fundació ab una solemne vetllada necrológica. Obri l' acte 'l vicepresident de la mateixa, qui, després de dedicar sentidas frases als fundadors de tan benemérita associació, descobrí la lápida ahont hi havia gravat lo nom

de D. Esteve Corbera á qui principalment se dedicava l'acte.

Lo Sr. Reig y Vilardell llegí una ben estudiada bibliografia de dit personalge, considerantlo com un dels mes actius excursionistas y com á folk-lorista. Enumerá sas obras fixantse en la capdal, en la *Catalunya Ilustrada*, de la qual n'hi havia un bell exemplar al peu de la lápida, fentne un just elogi. Visqué En Corbera 72 anys (1563-1635) demostrant, en tots los actes de sa vida, son sentit práctic y verdader amor á las cosas de la terra. Lo Sr. Reig, aportá gran nombre de datos relatiu á son biografiat, demostrant l'esperit d'investigació que l'animava. Llarch picament de mans coroná 'l treball del Sr. Reig.

No fou menys aplaudida la part literaria de la vetllada. S'hi llegiren poesias originals dels Srs. Omar y Barrera, Ubach y Vinyeta, Manel Rocamora, Alsina y Clos, y un festiu monólech titolat la «Llibertat del home» de D. Joseph A. Trias.

Terminá l'acte ab un breu parlament del Sr. Pedrals y Moliné, vice-president de la Associació, qui regraciá als que realgaren la vetllada ab sas composicions, y dedicá un sentit recort á son amic D. Manuel de Bofarull y de Sartorio que acabava de passar á millor vida.

Dissapte de la altra setmana's celebrá en lo «Centre Catalá» de Sabadell altra de las sessions públicas per dit Centre acordadas al objecte de difundir las Bases Catalanistas, aprobadas en la Assamblea de Manresa. En aquesta sessió, ocupá la tribuna lo distingit industrial y President de la «Lliga de Catalunya», don Ferrán Alsina, qui exposá un notable plan económic calcat sobre 'l contingut de las Bases precitadas. La gentada que ohí ab viva atenció al reputat conferenciant doná repetidas mostrás del assentiment que li guanyavan las doctrinas económicas del orador catalanista.

Lo Concell directiu del Centre Catalá de Sant Andreu de Palomar ha quedat constituït de la següent manera: President, D. Manel Ximeno; Vice-president, D. Angel Salabert; Tresorer, D. Joan Ponsá; Comptador, D. Enrich Guardiola; Vocal 1er, D. Pere Viladomat, vocal segon, D. Ricart Sardí, vocal 3er D. Joseph Aymerich, Secretari 1er, D. Enrich Vilá, secretari 2^{on}, D. Joseph Baliarda.

De la pérdua d'altre patrici devém donar avuy compte, D. Manuel de Bofarull y de Sartorio, quefe del Arxiu de la Corona d'Aragó, á qui la mort, ens arrebasá 'l divendres de l'altra setmana. Lo millor elogi que podém fer de D. Manuel es dir que fou digne hereu de son meritíssim pare D. Prosper de Bofarull. D'ell heretá aquell amor á tot lo nostre, y com ell semblava nascut per estar sempre en mitj dels pergamins hont pogué espigelar nostras grandesas y fets heroichs.

A copia d'incessants treballs lográ coleccionar los preciosos documents que custodiá l'Arxiu y publicar la magnífica «Colección de documentos inéditos del Archivo de la Corona de Aragón» que comprén molts volums de capdal interés per la Historia del Principat y de la Corona d'Aragó. També publicá varias monografias, plenas de datos y molt atinadas observacions históricas.

Per conéixer be á fondo lo vast saber de nostre Bofarull, se l'havia de sentir en alguna de las consultas que sovint li feyan varias entitats de la Península demanantli datos relatiu á la historia de tota la regió espanyola, que ell conexia en sos detalls. Lo Sr. Bofarull mantenía íntima correspondencia ab las principals eminencias del saber europeu, sobre tot d'Italia y Alemania.

Nostre setmanari s'associa al dol que experimenta sa desconsolada familia y fa vots per l'etern descans de tan eminent patrici.

En lo *Foment Catalanista*, se celebrá 'l diumenge passat una vetllada literaria-musical, que malgrat lo temps que feya, se vegé honrada ab tan escullida com nombrosa concurrencia. Després de quatre paraulas ab que obrí la festa lo Sr. Marsans, s'interpretaren los números del programa ab tant acert, que meresqueren unánims aplausos del auditori. En la part musical se distingiren las Srtas. Gurbés y de Leon que executaren á piano diferents composicions musicals; la tiple Sra. Lostalo, y 'ls Srs. Andreoli, Caellas, Casadevall, Corrons, Ferrer, Prous y Ribas. En la part literaria, llegiren composicions originals los Srs. Boloix, Givanel y Ribas, y d'altres autors los Srs. Balil, Fuster, Juliá y Vallés. D. Ciriach Bonet, doná las gracias ab un curt discurs, que fou saludat ab forts aplaudiments.

Per excés d'original hem hagut de retirar una ressenya de la inauguració del «Centre Catalá» de Sant Andreu de Palomar.

LO REGIONALISME EN LA PREMSA

COSAS ASSENYALADAS

—LA RENAIXENSA. 26 novembre. *Missatge que 'l Centre Escolar Catalanista y varis estudiants regionalistas d'aquesta Universitat de Barcelona envian al distingit catedratic y valent patrici D. Alfret Brañas, ab motiu de son treball d'obertura del present curs en la Universitat de Santiago de Compostela.*—En lo mateix nombre acaba l'article de D. Cassimir Brugués, titolat *Un libre sobre la historia de la antiga literatura catalana.*—En lo nombre del 29: En la *Lliga de Cata-*

lunya Segona conferència sobre 'l desgavell administratiu del Ajuntament de Barcelona.

—EGARA. Tarrassa, 27 novembre: *Reglas morales y de bona criansa*. Nota bibliogràfica sobre 'l llibre del mateix títol publicat per don J. Pin y Soler.

—ECOS DE GALICIA. Puerto-Rico, 13 novembre: *El Centro Gallego*. Exposició de la naturalesa y fins d'aquesta brillant y molt coneguda associació, fruyt del amor patri dels gallegos residents a las Antillas. Dit article conté un paràrraf explicant en quin sentit es regionalista 'l «Centro». Es d'esperar que 'ls fets s'ian mes eloqüents y categorichs que las paraulas, massa vagas, ab que axó s'exposa.

—L' OLOTÍ. 27 novembre: *La Barretina*, per O. P. Interessant estudi històric-descriptiu del gloriós símbol de nostre poble —*Lo llop y la guinéu* (Rondalla), per Blay de la Pona.

—LO CATALANISTA. Sabadell, 27 novembre: *Una proclama artística regionalista*. Traducció del article que publicà en LA VANGUARDIA don R. Casellas ab lo títol *A los artistas catalanes*, precedida d'un escalfat devantal del colega dessusdit.

—LA BANDERA CATALANA. Sant Andreu de Palomar, 26 novembre: *La Bandera Catalana*. Paráfrasis del títol del simpàtic setmanari, que acaba ab eix parrafet: «Nosaltres, donchs, al anhelar aquesta perfecció y prosperitat, no la volém obtenir seguint aquestes collas de partits polítics que avuy s'estilan; pera nosaltres, la forma es completament indiferent, aném al fondo; abans que tot, som patriotas, volém lo be de Catalunya com lo d'Espanya; per axó, donchs, alçám solsament *La Bandera Catalana*, puix que alçanta, ja n'alçám duas de catalanas.»

—BOLETÍN DE LA INSTITUCIÓN LIBRE DE ENSEÑANZA. Madrid, 31 octubre: segueix l'article *Un problema de Derecho aragonés*, per D. Joaquim Costa.

—EL DIARIO DE BARCELONA. 27 novembre: *El Diario de Barcelona*. (Apuntes històrics, VII), per D. J. Mañé y Flaquer.

—LAS CUATRE BARRAS. Vilafranca del Panadés, 27 novembre: *Lo Regionalisme*.

—LA VANGUARDIA. Dia 2 desembre: *Llivia anexionada á Francia*, per Dionisio Puig. En aquest curiós article se fa memoria dels motius exemplars per que quedá espanyola Llivia, que es voltada tota de terra francesa, essent, per axó, anomenada la paella, puix sols en aquella encontrada es espanyola la població y la carretera que hi mena. Lo Sr. Puig acaba l'article, motivat per una clamant notícia d'anexió, dibent que si aquesta tractés de ferse, fora hora de que 'ls cerdans exclamessen de cor:

¡Ay Castilla castellana,
Si la tierra catalana
No t'hagués conegut may!

—LA CIGALO D'OR. Mount-Pelié, 15 novembre: *La Questiéu felibrenco dau jour*, per Albert Arnavielle.

Rahonada y entusiasta defensa de la evolució federalista iniciada per En Maurras en lo Felibrige. —*L'Atlantido*. Hermosa traducció en vers provençal d'un bell tros de *L'incendi dels Pirineus*, que firma n'Albert Arnavielle.

—LA LIBRE PAROLE. París, 4.er desembre: *Mistral a l'Académie*, per Paul Ravoux. Ocupantse del remor que corre relativament als treballs empresos per alguns amichs y admiradors del gran poeta, á fi de decidirlo á presentar la seva candidatura, lo que sembla reuniria moltes probabilitats de fer entrar la poesia provençal en la Academia francesa, l'expressat Ravoux aconsella á En Mistral que no vulla moures de son castell de Maillane, per anar sota las tristesas del cel tórbole de París. —*Décentralisation*. Article en que 's consigna que 's va popularisant á França la opinió contra 'l centralisme, y en que 's transcriuen alguns paràrrafs d'altre article dedicat al mateix assumpto per LA BOURGONYE.

NOTAS ARTÍSTICAS

Entre la colla de pintors enamorats de la comarca olotina, cap se li ha mostrat tan fidel com En Joan Pinós. Avuy encara y després d'una pila d'anys es constant com lo primer dia. Allí aná y allí s'ha quedat sense ganas d'empendre rumbos nous. La exuberancia d'aquella naturalesa, la profusió de notas y cambiants, la varietat de perspectives, la pureza del ayre, la força de la llum, l'esperit d'aquell cel y la característica de la gent que viu, creix y treballa en aquell medi, son prous, per ferlo caure de temptació en temptació entre sos braços. Axis, identificat ab axó, passa llargas temporadas estudiant, bregant, ara defallint, ara animantse, fins que 'ls pinzells arrencan de sa paleta aquella veritat que 'l rodeja, veu, palpa y sent. Llavors se'n baxa á Barcelona y ensenyant sos quadros, diu: aquí 'm teniu; per que sos quadros son ell y ell es sos quadros. *Bonhomie*, senzillés y tranquil·litat. per fora; tot un temperament, grandiositat y agitació. per dintre.

Posariam las mans al foch que 'ls que havém vist aquesta setmana á casa 'n Parés li costan bonas horas de febra y axó que la traça y la intenció no poden ser mes expontáneas. Una ingenuitat extremada los fa simpàtics al primer cop de vista y á mida que un s'adona del assumpto, de la justesa, del caràcter, de la plena vida que esbatega dintre d'aquells marchs, un los voldria tots á casa.

Per desgracia molt públich no ho veu axis: terrossos, rostolls, blats, fasols, bous y pagesos fan ordinari. De tot axó y ab diferents horitzons y variats efectes de llum hi ha en las telas d'En Pinós. Per lo que toca als paisatjes no hi ha res que dir en contra; qui 'ls haja vist de debó se li avivará 'l recort d'una manera ex-

traordinaria. La riquesa d' assumptos del plà, lo fondo animat de Batet y la Silueta de Puigsacalm y Santa Magdalena no s' esborran may. Per lo que toca á las figuras, qui veja avuy la familia que torna del treball á gola de fosch, la noyeta fent mitja y aquells rengles de herbejadors al batarell del sol y esmente, las primeras que pintá, li semblarán d' un altre. No obstant la fermesa de dibuix y lo domini de la forma no son prous encara y ja que 'l Sr. Pinós s' enfila tant li retrayém, per que com mes amunt, mes exigents.

Fent contrast ab aquests quadros fills de montanya, sans de color y de factura granada hi ha un retrato y un capet d' estudi que portan la firma d' En Francisco Masriera. En lo retrato, quina testa resulta animada y fins expressiva, hi ha ganas de fer veritat y la intenció de que visca al ayre lliure però aquest esforç no 's veu pas coronat per l' éxit. La nota de la figura resulta fina y per contrast armonisa ab lo fondo-paisatge; mes la posa no s' explica clar y tot lo que resultan acicaladas las carnacions de cara y mans y treballadas las robas fins á la cintura, peca de descuydat lo demás.

Lo capet pintat casi sobre negre y ab tintas calentas treu molt mes. Es induptable que en la factura hi ha vigor y corretgida una desproporeió del coll no tindria pero, ni com á dibuix ni com á modelat.

Per fi lo Sr. Sans y Castanyo exposa tres quadrets que dada la seva técnica y la seva tònica no diuen gran cosa y En Rafel Atxé una Puríssima tallada en fusta y colorida. La expressió mística de la imatge se aparta un xich de lo vulgar mes no es per satisfer. En cambi la figura hi es, s' aguanta y posa be y lo carent de las robas acusa lo cisell destre y fácil del celebrat escultor.

J. C. y R.

CORREU NACIONAL

Deyam l' altre dia que havíam tingut la setmana dels tres motins; donchs aquesta pot molt be anomenarse la de las tres crisis. No per que no hi haja hagut motí, com lo de Madrid per exemple; sinó per que se n' han endut la atenció pública las crisis d' Austria, de França y d' Espanya.

Aquesta es la que 'ns interessa mes directament, y d' ella hem de parlar en nostra revista.

S' ha dit que En Cánovas en la primera época de la restauració, obrá com li dictava sa voluntat, mentres que en la segona, d' ençá de la mort del rey Alfons XII, ó pot ser millor, d' ençá que es casat, obra conformantse ab la voluntat dels altres. Quelcom hi deu haver d' axó.

Lo ocorregut á Saragoça n' es una mostra. Hi havia tres reus d' un crim horrorós que anavan á ésser executats; se demana l' indult, y aquest s' obté única-

ment á favor de la muller del interfecte, y per lo tant del mes repugnant dels tres reus. Lo poble s' avalota y, per fi, obté l' indult dels altres dos. A Lleyda passa una cosa per l' estil.

Y lo que ha passat respecte del exercici de la prerogativa reyal de gracia, ha succehit també respecte de la política. S' ordená la inspecció del Ajuntament de Madrid, y l' encarregat de ferla redactá una Memoria. Uns diuen que aquell document conté atachs duríssims contra l' Alcalde y l' Ajuntament; altres sostenen que no hi ha cap cárrech en concret. S' hi barrejan l' interés personal, En Romero Robledo defensa á peu y á cavall al seu edecán En Bosch y Fustegueras, En Cánovas falla 'l plet á favor d' En Romero Robledo y 'l silvilista Villaverde surt del ministeri enportantsen la bandera de la moralitat administrativa.

Seguexen al ministre de la governació, En Datto, autor de la célebre Memoria, En Cárdenas, governador civil de Madrid, y 'l Marqués de Cubas, lo successor d' En Bosch en l' Alcaldia.

Lo poble de Madrid fa una manifestació aparatosa á favor dels cayguts; hi ha tancament de portas, corre-dissas y cops de sabre; En Sagasta visita á la Reyna Regent y es acompanyat pe 'ls carrers ab viscas y aplaudiments.

Resulta que 'l partit conservador queda dividit per una torpesa d' En Cánovas, qui, segons opinió d' En Silvela, volgué extirpar un cranch, y ho feu tan bé, que dexá 'l carnot y tallá sense pietat la carn sana.

Tot axó, en realitat, prové d' aquella torpesa de suspendre l' anunciat viatge dels Reys á Granada. Y axis com se diu en Castellá que per perdres un clau s' arriba á perdre tot un regne, perilla que d' aquella torpesa ne pervingan situacions difícils, no ja pe 'l partit conservador, que está perdut sense remey, sinó per cosas mes interessants á la patria y per lo tant molt mes dignas de respecte y consideració.

Ja hem vist per ahont ha començat la crisis. ¿Fins ahont arribará?

JORDI.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Nostre distingit y estimadíssim mestre y amich, lo Dr. D. Joseph Estanyol, catedràtic en la Facultat de Dret, ha tingut la desgracia de perdre á sa jove y virtuosa esposa D.ª Mercé Pascual, á qui Nostre Senyor ha cridat á millor vida. Nosaltres que conexém la bondat de cor del Dr. Estanyol, sabém quan gran es la pena que l' afligeix; mes conexém també la fortaleza que donan á son esperit cristiá las virtuts que Deu li otorgá, y ell, ab fervor, conrea. Supliquém á nostres lectors que encomanen á Nostre Senyor l' ánima de la difunta, y que li pregunuen un bon consol pel seu

apesarat espós, y fervent regionalista, axis com per tota la seva familia. La Redacció de LA VEU DE CATALUNYA pren una bona part en lo dolor del amic y company.

En lo periódich *Paz y Tregua*, botlletí del cos de sometents, s'inserta una comunicació del Excm. señor General Blanco, enviada á don Gregori Valencia, Comandant General dels sometents, en que 'l primer, després de recordar que en la festa commemorativa celebrada 'l juny passat en lo poble del Bruch, se feu càrrech de la proposta d'axecar en los penyals que la gran gesta recordan un monument recordatori, que conceptúa arribada la hora de empendre la realisació del patriótic projecte. Á eix fi encomana que 'l cos de sometents sia 'l primer en allistarse en la suscripció pública que 's vá á obrir per l'indicat objecte.

La nova societat «Ateneo Escolar» constituída per varis estudiants d'aquesta Universitat literaria y Escolas municipals celebrá 'l dijous passat la sessió inaugural en lo Saló de sessions del Foment del Treball Nacional. Hi assistiren representants del Sr. Governador y del Ajuntament, l'Excm. Sr. D. Manel Planas y Casals y catedràtics, explicant l'objecte de la citada societat D. Joseph Soler y Roig, president de la comissió organitzadora.

Ha sigut denunciada *La Publicitat* del dimars últim per un article dirigit al senyor President de aquesta Audiencia y al Degá del Col·legi de advocats, article firmat per D. Ildefons Garcia del Corral y en el que 's formularen gravissims càrrechs contra 'l President de la Secció 3.ª de lo Criminal de dita Audiencia, D. César Hermosa.

Copiám del nou colega de Tarrasa *Egara*: «Los viatjants que han retornat de sas excursions comercials, venen bastant satisfets, augurant una bella temporada per la fabricació llanera de Tarrasa.

Se nota verdadera animació entre 'ls industrials catalans pera concórrer á la Exposició Universal de Chicago. Darrerament s'ha constituít una comissió á Tarrasa dels mes significats fabricants pera fomentar dita concurrencia.

Dijous de la setmana passada bon nombre de pintors catalans volgueren obsequiar, en nostra ciutat, ab un ápat, al intel·ligent crítich de *La Vanguardia* Sr. Casellas, y al renomnat esculptor Sr. Llimona, per la activa y profitosa campanya que han fet á favor de dits artistes en la Exposició de Bellas Arts de Madrid.

Llegím que ha sigut confiada á Mossen Jaume Collell la Biografia del P. Boyl, qual retrato será colocat en la

galeria de catalans il·lustres: y al Sr. Rodoreda la del celebrat Anselm Clavé.

A Tarrassa ha dextat de publicarse lo setmanari *El Tarrasense*, mes, immediatament va ésser substituít per una revista semanal que du 'l títol de EGARA. Com á regionalistas, hem d'alegrarnos del cambi, puix si es cert que *El Tarrasense* en certas ocassions s'havia mostrat afecte á las cosas de la terra, y no dexá de manifestar simpatías als qui, ab lo nom de catalanistas, las sostenen, sempre 'l vegerem ab pesar, sostenir lo penó de polítiques banderías. Mentres que la revista EGARA, si no torç de camí, cal esperar que, ab tot y estar redactada en castellá, contribuirá ab major convicció y constancia al escampament de las doctrinas patrióticas del Catalanisme. Axó hem cregut descobrir, ab lo goig consequent, en las columnas del nou setmanari. Per lo que ab mes satisfacció li doném la benvinguda, y li desitjám totas las prosperitats.

Dijous de l'altra setmana, D. Ernest Soler de las Casas, llegí davant de la empresa del Teatre Romea, un drama catalá en tres actes, escrit en vers, que dit autor ha titolat *La Llar*, y 'l qual probablement s'estrenará en la present temporada.

Dissapte de la setmana passada va ser á Vich l'il·lustríssim Dr. Grau, Bisbe d'Astorga. Visitá 'l Museu Diocesá y la Catedral, exint del primer sumament admirat.

Llegím en nostre estimat company *L'Oloti* que havent de venir dintre poch á Catalunya 'l Sr. Blay, l'escultor oloti llourejat ab la primera medalla en la Exposició darrera de Madrid, una colla d'amichs y admiradors del artista, tractan de ferli una demostració d'apreci y d'alegria pel seu triomf.

En lo mateix colega hem llegit ab satisfacció la traducció següent d'una carta que, á propòsit del senyor Blay, escrigué l'insigne pintor Pradilla á la Excel·lentíssima Diputació de Girona:

«Excm. Sr.: tenint noticia de que 'l Sr. D. Miquel Blay, pensionat per la Excm. Diputació provincial de Girona, pera l'estudi de l'esculptura, demana prórroga de sa pensió, á fi de realisar uns treballs que te d'enviar lo darrer d'any, ab lo temps necessari, me prenh la llibertat de dirigirme á V. E. com digníssim President d'aquexa il·lustrada corporació, apoyant la pretensió del jove pensionat.

»He vist y admirat los dos grupos que del mateix assumpto ha modelat lo Sr. Blay á Roma y enviat á la actual Exposició de Bellas Arts de Madrid. Lo jove artista que abir nos era complertament desconegut, ha revelat en son doble treball estar dotat d'exquisit, delicat y vigorós sentiment del art, á mesura de las necessitats d'expressió de sa obra y lo que á mos ulls

es mes important tractantse dels primers passos d'un artista, demostra en sa obra y en sos dibuxos possehir sólits estudis fonamentals, molt difícils d'obtenirse en escoles espanyolas per regla general molt menys racional y severament organissadas que las de París.

»Aquexas circunstancias unidas al ardent amor al estudi respecte al seu art y natural modestia que 'm sembla posseheix lo Sr. Blay, son, al meu modo de veure, penyora certa de que perseverant en l'estudi y severas ensenyanças de grans mestres antichs, l'actual pensionat per Girona arribará á las altas y llegendimas cimas de la gloria, si la fortuna en los temps actuals d'Espanya, mes falsa companya del artista de mérit de lo que generalment se creu, li facilita oportunament medis d'estudi y obras hont puga probar sas forças.

»Per de prompte la meua experiència 'm permet assegurar á V. E. y á aquexa Exema. Diputació, que pocas voltas una Corporació semblant, veurá recompensadas sas lliberalitats envers un pensionat, com ho será la de Girona pe 'l seu, quin, si cumpreix com promet, afegirá nous llorers als immortals que abrigan l'escut d'armas de la Ilustre y Heroica ciutat.

»Ab aquexa creencia te l'honor de presentar á V. E. y á aquexa culta Corporació sos mes fondos respectes, S. S. S. Q. B. S. M., Francisco Pradilla.—Roma 25 octubre 1892.—Excm. Sr. President de la Diputació de Girona.»

Lo Centre Industrial de Catalunya inaugura, 'l dissapte passat, lo primer certámen d'Escultura, organissat per la secció d'esculptors tallistas, en lo local que dit centre ocupa en lo carrer de 'n Guardia. L'acte fou presidit per l'Excm. Sr. Sanchez de Toledo, al qual acompanyavan representants de las primeras entitats de nostra capital. Després de la Memoria, llegida pe 'l Sr. Mestres, secretari de la comissió organissadora, explicant los fins que 's proposá 'l Centre al organissar dita Exposició, lo Sr. Governador de la provincia pronunciá algunas frases elogiant á la Societat organissadora y manifestant la viva satisfacció que sentia presidint aquell acte, demostració patent de la cultura artística y del amor al treball de la classe obrera de Barcelona.

L'Associació artístich-arqueològica barcelonina, en una de sas darreras juntas, acordá concórrer á la Exposició de Chicago, presentanthi 'ls álbuns, volums y quant ha publicat, á fi de donar á conéixer los treballs que sobre arqueologia se fan en nostra benlloguda terra.

La Sucursal del Banch d'Espanya fou víctima, 'l dilluns, d'una estafa. S'hi presentá un subjecte ab un teló que pujava 31 900 pessetas lo qual li pagaren tot seguit, mes després s'adonaren de que era fals, y haventne donat conexement el Sr. Governador, fetas las diligéncies oportunas, resultá que en lo carrer de

las Camelias, de Gracia, hi trobaren una máquina de fer moneda falsa, y alguns quaderns del Banch d'Espanya y del Crédito Lionés, tot lo qual passá á la governació civil.

Son molts los propietaris del Ensanxe que s'han presentat á la primera autoritat civil de la provincia demanant s'interesse per la prompta terminació de las obras de la riera d'En Malla.

Lo magistrat d'aquesta Audiencia D. Lleó Bonel, ha donat á la estampa 'l discurs que llegí en la sessió inaugural de la «Academia de Derecho» sobre 'l tema: «El derecho de ciudad ante el Código Civil y las legislaciones forales en sus relaciones con el régimen dotall y la comunidad de bienes familiares.»

Lo «Centre Catalá» de Capellades ha volgut demostrar sa satisfacció per la inauguració de la vía del ferro-carril Central Catalá, regalant á tots los treballadors, en nombre d'uns cent setze, una barretina catalana.

CRÓNICA RELIGIOSA

Lo comité alemany per las festas jubilaris, compost de eminencias, ha publicat lo grograma, quals punts principals son los següents:

- 1) Regalo extraordinari per lo Diner de Sant Pere.
- 2) Peregrinació á Roma;
- 3) Peregrinacions nacionals per demanar la llibertat del Papa.
- 4) Fundació de institucions per eternisar la memoria de Lleó XIII.
- 5) Reunions solemnes, per celebrar las glorias del Papa.

Lo *Pius-verein* suíç fa ja 'ls preparatius per una peregrinació á Roma.

Al mateix temps se tractaria de un gran Congrés nacional. La decisió dependeix del episcopat.

Una fracció del Centre Católich de Alemanya va á presentar al Reichstag una proposició demanant l'abrogació de la lley que prohibeix la estada dels jesuitas en Alemanya.

Lo *Moniteur de Rome* del dia 26 de Novembre dona compte en sa secció de *Informations*, de la audiencia concedida per sa santedat al Excm. Sr. Bisbe de Vich, D. Joseph Morgades y Gili.

La entrevista fou per extrem afectuosa y 'l Papa se mostrá vivament consolat ab las noticias que l'eminent Prelat catalá li doná de la situació religiosa en las Diócessis de Vich y de Solsona.

Lo *Moniteur* fa especial menció de la protecció que dispensa 'l Sr. Bisbe de Vich al naxent Colegi Espa-

nyol en Roma, al qual hi ha acompanyat ara tres alumnos distingits del seu Seminari, y tres mes de altrs Diócessis.

.....

A mes del Missatge á la Reyna los Prelats reunits á Sevilla han elevat una Exposició, molt rabonada y justificada, al Govern, cridantli la atenció sobre l'estat deplorable de la ensenyança pública, demanantli que en los Instituts hi hage una classe de Religió y Moral y que en las Escuelas Normals, la classe sia diària y regentada per professor titular. Los Prelats claman contra 'ls professors que ensenyan doctrinas perversas, corrompent las inteligencias dels noys y faltant á la llei de la Nació.

Tots los demás Bisbes s'han adherit á exa Exposició.

.....

En las obras que s'están fent en la antiga basílica de Sant Valentí, fora de la porta del Poble á Roma, se han trobat varias inscripcions de la primera época del Cristianisme. Exas inscripcions funerarias d'interés històric han sigut cedidas al arqueòlech De Rossi per posarlas en lo Museu cristià del cementiri de Sant Calixto.

.....

Entre las audiencias últimas que ha dat el Papa, hem de senyalar la del Bisbe Salessià, Monsenyor Joan Cagliero, que ha presentat al Sant Pare una colleta de naturals de la Patagonia y Terra del Foch, convertits á la religió catòlica y bastant instruidets per los matestos Salessians que s'han encarregat d'aquellas importants Missions.

.....

Cad'any augmenta 'l culte dels martyrs en las Catacumbas, gracias al zel de la societat Romana de Arqueologia, titulada dels *Cultores Martyrum*. La palma d'exas festas catacumbarias se l'emporta Santa Cecilia, prestantshi 'l *cubiculum* hont fou sepultada la heroína cristiana en las Catacumbas de Sant Calixto.

Enguany á mes d'haverhi missas resadas en dos altars, á las deu hi hagué missa solemne cantada per la Escola gregoriana. Allí dins de las Catacumbas foren confirmadas tres criaturas, essent padrí lo ilustre arqueòlech De Rossi, qui després del ofici doná una conferencia arqueològica.

Á la tarde s'organisé una processó per aquells estrets subterranis, cantantse las lletanías dels Sants.

.....

Á Roma y en altres punts hont floreix la devoció anomenada de las Quaranta horas, s'ha celebrat ab cultos especials lo tercer Centenar de la seva Institució que fou lo dia 25 de Novembre de 1592, dia en que lo Papa Climent VIII publicá la Butlla, *Graves et diuturnæ*, aprobant y enriquint de gracias espirituals tan santa Devoció.

La oració de las Quaranta horas tingué sos principis á Milan, baix los auspicis de Sant Carlos Borromeu, però no prengué forma definitiva fins lo dit any 1592

en la ciutat de Roma. Allí nit y dia está exposat lo Santíssim Sagrament, seguint per torn durant l'any todas las iglesias de la Ciutat Eterna.

.....

Lo Cardenal Vicari, Emm: Lucido María Parocchi, nombrat per sa Santedat, President del Comité Central per las festas del próxim Jubileu Episcopal, ha dirigit una carta á tots los Bisbes, notificantlos lo seu nombrament, animantlos á la celebració del faust aniversari, y pregantlos se posen en relació ab ell per tot lo referent á la organització de peregrinacions á Roma.

.....

Los Arquebisbes dels Estats-Units acaban de tenir la sua reunió annual, baix la presidencia del Cardenal Gibbons. Ab motiu de trobarse allí lo Delegat del Papa á la Exposició de Chicago, monsenyor Satolli, ha assistit á la reunió, pronunciant un admirable discurs sobre la situació de la Iglesia en los Estats-Units.

.....

No pot ser mes interessant una carta de Nova-York sobre la participació que han tingut los catòlics de aquella gran ciutat, en las festas de Colom. Tothom convé que en las manifestacions y regositjs públics del Centenari, los catòlics se n'han duyt la palma. Lo primer dia de las festas fou pe 'ls noys petits. 8.000 noys de las escuelas catòlicas desfilaron davant del Ajuntament y dels dignataris eclesiàstics. Un chor de siscentas noyas, agrupadas en la Unión-Square, cantavan un hymne en honor de Colom y altres cants patriòtics, mentre 'ls noys passavan arrengrerats en perfeta formació. Lo Rector de la iglesia de Sant Jaume, Rev. Kean des de dalt d'un balcó dirigia 'l chor imponent de la infancia catòlica. No cal dir si n'hi havia de mares cofoyas en las finestras y aceras del curs.

L'endemá, dia 14 de Octubre fou la jornada dels grans. Al vespre hi hagué una especie de gran processó-retreta, en la que figuravan 25.000 hòmens pertanyents á distintas societats y confraries catòlicas, dirigintse 'ls socis del «Catholic Club» de Nova York. Tots portavan llum y no es possible figurarse l'efecte de aquella riuada immensa d'hòmens fent demostració franca y joyosa de la sua fé. La impressió ha estat profunda en la ciutat. Molts protestants al veure aquella processó grandiosa deyan: «açó es per nosaltres una revelació y una lliçó saludable.» Los catòlics sentian una gran consolació, y tothom pensava que serà d'aquí á cinquanta anys, si en menos de mitj segle ha fet tals progressos allí la Religió Catòlica.»

.....

Lo Sant Pare, á fi de que las festas del seu Jubileu Episcopal, vagen ben ordenadas y reiscan com las del Jubileu Sacerdotal, ha nombrat President de la Comissió central executiva al Emm. Cardenal Parocchi, Vicari General de Sa Santedat.